

A6

QUI DIRIGEIX?: ESTALVIA, INVERTEIX, ENDEUTA'T.

TEMPS

60-65 minuts.

TIPUS ACTIVITAT

Activitat d'aprenentatge i reflexió.

OBJECTIUS

Comprendre la funció del sistema financer com a intermediari del flux de valor monetari.

Identificar la lògica lucrativa del mercat financer i algunes de les conseqüències que es perceben després de les crisis.

Posicionar-se en relació als mecanismes que regeixen al sistema financer i que afecten el funcionament de les relacions econòmiques.

CONTINGUTS

Comprensió dels conceptes vinculats al sistema financer: diners, estalvi, inversió, deute.

Sensibilitat crítica en relació a les conseqüències del funcionament lucratiu i especulatiu de les finances actuals.

Argumentació sobre els mecanismes que fan que el sistema financer tingui l'estructura actual.

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Aquesta activitat és la primera de l'apartat sobre el Sistema Financer, des d'una aproximació crítica de l'estat actual i el seu funcionament.

Aprofitarem l'actualitat informativa mitjançant un vídeo explicatiu (Xerrada TED de l'escriptor Hernan Casciari: Mi hija quiere entender el sistema financiero, que trobareu a l'apartat de "Material complementari") per provocar un debat i fer reflexionar a l'alumnat sobre alguns dels conceptes principals que conformen els intercanvis monetaris en els nostres dies: estalvi, inversió, crèdit, deute.

1- Comencem la sessió amb un parell de preguntes exploratòries (10 minuts):

- Qui forma part del sistema financer?
- Quines actituds són les habituals en el món financer? Aquestes actituds són similars o divergeixen de les

que són habituals en les que vam treballar quan vam tractar les tasques domèstiques i de cura?

- Quines activitats es desenvolupen dins del món de les finances?

2- Una vegada tancat aquesta etapa es presenta el vídeo demanant a l'alumnat especial atenció a la dinàmica econòmica que es planteja i als conceptes que no es compreguin, amb tal d'aprofundir més endavant (25 minuts aproximadament).

3- Amb l'ajuda del Guió per al Professorat es poden aclarir conceptes i aprofundir al debat sobre la utilitat social de comptar amb un sistema financer com l'actual (es pot plantejar la idea de comparar sistema sanitari o educatiu i la seva utilitat al benestar col·lectiu) (15 minuts).

4- Finalment es pot plantejar a l'alumnat crear un llistat

de problemàtiques que pensin que genera l'actual disseny de sistema financer en diferents nivells: local, estatal, europeu, global (15 minuts).

Com a activitat d'aprofundiment se suggereix el visionat i debat sobre el vídeo: Em deus 3000 entrepans i conèixer i jugar el joc de taula ideat per FIARE Banca Ètica El Gran Joc de les Finances.

MATERIAL

Projector i accés a internet.

Pissarra.

Guió per al professorat.

AVALUACIÓ

El llistat de problemàtiques produït pels alumnes pot ser un bon punt de partida per a avaluar l'assoliment dels objectius. Tanmateix, si es busca una avaluació més específica, es pot utilitzar una rúbrica d'avaluació elaborada a partir dels objectius de l'activitat. De ser així, es recomana allargar l'última part de l'activitat entre cinc i deu minuts, per tal de garantir que el llistat és completat de forma exhaustiva. A més, es recomana demanar als alumnes que identifiquin tres

problemàtiques per cada nivell de concreció (local, estatal, europeu i global); encara que pot incloure's l'europeu dins el global per tal d'ajustar l'activitat al temps disponible. Així, si la rúbrica empra els objectius proposat per a aquesta activitat, hauria de poder identificar en el producte final el grau de comprensió dels continguts de l'activitat.

MATERIAL COMPLEMENTARI

1. Mi hija quiere entender el sistema financiero | Hernan Casciari | TEDxMontevideo: <https://www.youtube.com/watch?v=HLIjkmY3vy8>
2. Em deus 3.000 entrepans: https://youtu.be/y9ZUc_A0vWM
3. Finanzas para la economía social: http://www.socioeco.org/bdf_fiche-document-3454_es.html
4. El Gran Juego de las Finanzas: <https://www.fiarebancaetica.coop/blog/el-gran-juego-de-las-finanzas#juego>
5. Còmic para una Educación Financiera Crítica, ADICAE, 2007: http://intranet.adicae.net/img-news/uploader1/ADICAE_COMIC_CRITICO_68.pdf
6. Diccionario Financiero para que no te tomen el pelo, ADICAE, 2007: https://intranet.adicae.net/img-news/uploader1/ADICAE_DICCIONARIO_FINANCIERO_64.pdf

Què són les finances?, com funciona el sistema financer?, quins són les activitats que es realitzen al món de les finances?, qui determina les regles del joc financer?

Aquestes són algunes preguntes que podem introduir per explorar la percepció de l'alumnat sobre aquests temes i vincular-ho a algunes experiències personals, familiars o col·lectives que hagin viscut, a casa s'haurà comentat alguna vegada sobre hipoteques, préstecs, alguns diners estalviats, targetes de crèdit, recursos necessaris per a un negoci, etc.

En aquesta part de la guia didàctica ens plantejem donar a conèixer l'evolució del rol de la banca en les societats modernes, el flux de diners, la seva creació mitjançant l'atorgament de crèdits i particularment els conceptes d'estalvi i inversió, abordats tal com el sistema actual els defineix: des de la perspectiva individual com a consumidors d'un dels serveis que els bancs ofereixen.

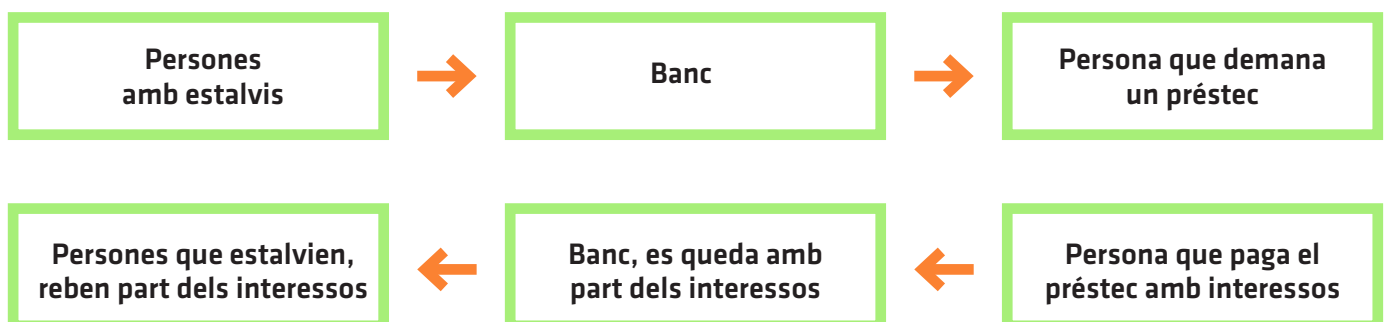
Més endavant durant l'activitat es podran abordar qüestions crítiques i detectar algunes conseqüències del disseny actual del sistema financer.

ELS DINERS I LA BANCA

En altres apartats hem vist com va tenir lloc la invenció dels diners i el seu ús, també el per què de l'aparició dels bancs. Al principi, la tasca dels bancs era protegir els valors reals que eren representats per les monedes o bitllets. Els bitllets eren com notes que asseguraven que existia un valor de riquesa (or en la majoria dels casos) que recolzava aquest paper simbòlic.

El següent rol dels bancs va ser el de mediar entre les persones que estalviaven o dipositaven aquests valors i les persones que necessitaven diners per invertir-los en algun negoci, comprar llavors per als seus cultius, etc.

Així, la banca podia rebre diners de moltes persones, acumular-los i després, deixar-los en préstec a persones que no en tenien però que podien invertir-los en alguna cosa que després els permetria retornar-los amb una quantitat addicional com a benefici del préstec.

En la mesura en què el sistema seguia funcionant, els bancs van notar que no totes les persones retiraven els seus estalvis al mateix temps, per la qual cosa podien prestar més diners del que realment tenien en resguard. Al final, si es deixaven més diners dels que hi havien guardats i les persones que demanaven un préstec el pagaven no hi hauria cap problema.

Aquesta regla s'ha anat normalitzant fins als nostres dies, els bancs estan obligats cada vegada menys a posar en "reserva" un percentatge dels diners reals que reben dels estalviadors i la resta els poden posar a la disposició de persones que sol·licitin un crèdit.

Al final, el que podem concloure és que inicialment, els diners van ser inventats per representar una quantitat de riquesa que havia estat creada per una persona o comunitat, però ara, atès que els diners han estat creats en el moment en què unes altres persones han sol·licitat un préstec, el valor que representen actualment no és la riquesa, sinó el deute.

ESTALVIS I INVERSIÓ

Per tot això, la importància dels estalvis que les persones o les empreses dipositen als bancs és molt rellevant. Per cada euro dipositat es podran disposar de quantitats que es multipliquen a si mateixes per invertir-les en préstecs de persones o d'empreses, però, a quin tipus d'empreses adrecen els bancs les seves inversions?, a qui presten diners els bancs?

Normalment el criteri que utilitzen els bancs per prestar diners es basa en que l'empresa a la qual li prestarà pugui pagar i que a més li retorni uns interessos majors per tenir guanys i repartir part d'aquests interessos a les persones que estalvien.

Però així com quan consumim algun article, podem fixar-nos en els materials que s'utilitzen (si són recursos renovables o no), la manera en què han estat fabricats els productes (si s'han respectat els drets laborals de les persones) o la contaminació que ha generat la producció de l'article (si afecta el medi ambient), també quan tenim una quantitat de diners i volem estalviar-la, podem fixar-nos a quin tipus de projectes o empreses dedicarà els meus diners el banc en el qual decideixi dipositar els meus estalvis.

PERÒ, QUÈ SÓN LES FINANCES?'

Les finances es refereixen a la utilització dels diners, el seu preu, el seu cost i el seu rendiment, les formes de generació i captació dels excedents econòmics, la seva protecció, transferència i control, el seu préstec i, en general, totes les activitats que facin al flux d'ingressos i egresos monetaris de les experiències econòmiques, al llarg del temps.

1. Extret de *Finanzas para la Economía Social. Dinero, Finanzas y la Otra Economía ¿qué estrategias y alternativas existen?* Cartillas de Economía Social Nro 1, Maestría en Economía Social, Instituto del Conurbano, Universidad Nacional de General Sarmiento. Ruth Muñoz, 2007. http://www.socioeco.org/bdf_fiche-outil-42_es.html

Per exemple, l'accés a un crèdit fa que puguin aprofitar-se oportunitats que sense ell, seria difícil concretar. No obstant això, no pot sobre estimar-se el seu paper.

Les operacions financeres poden facilitar el desenvolupament de les experiències econòmiques o dificultar-ho ja que poden accelerar tot el bé (o tot el dolent) que les experiències tinguin i, només en rares ocasions, poden crear o destruir, per si soles, una experiència econòmica.

A el món actual les finances predominen en l'escena econòmica mundial. Cada vegada són més sofisticades, més especulatives i més allunyades del món del treball i la producció.

No obstant això, hi ha molts instruments financers que poden servir tant per a l'especulació com per promoure el treball i la producció. Segons qui ho usi, amb quin característiques i para quines, el resultat de qui són els beneficiats i qui els perjudicats és diferent. Encara que també hi ha instruments que beneficien a totes les parts alhora; la majoria d'aquests són instruments alternatius a la lògica dominant al món financer.

